RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10·40 K, za pol leta 5·20 K, za četrt leta 2·60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštnine proste. **Nefrankirana pisma** se ne sprejemajo. **Rokopisi** se ne vracajo. **Inserati.** Enostopna petit-vrstica, (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

3. štev. | V Ljubljani, v soboto, dne 11. januarja 1908 | Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: **Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana.** — Za denarne pošiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana,** Jurčičev trg štev. 3/I.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako **sredo** in **soboto** in velja za **avstro-ogrske kraje** za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za **Nemčijo** za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za **Ameriko** za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Značajnost krščansko-socialne politike.

Klerikalci na Nemškem so se korenito razjezili nad avstrijskimi krščanskimi socialci. Med obojimi je precej razlike, čeprav so si v nazadnjaštvu in v mračnjaštvu dokaj podobni. Nemškemu centrumu se mora priznati vsaj to, da vodi dosledno politiko in da ni tako sprto z vsemi platmi človeškega razuma, kakor avstrijsko Luegerianstvo. Zato si človek lahko razlaga, da se nemškim klerikalcem ne zdi vse prav, kar uganjajo njih avstrijski polbratje. Posebno način, kako so prišli do vladnih jasli, obsoja centrumsko časopisje prav ostro.

Ako bi socialni demokratje tako pisali o krščanskih, bi se jim gotovo očitalo slepo pristranost. Klerikalcem se pa menda lahko verjame, kar pišejo o svojih najbližjih sorodnikih. Eno najbolj uglednih glasil centruma pripoveduje sledeče:

«Dvajset let se je morala stranka (namreč krščansko-socialna) bojevati in delovati z velikim samozatajevanjem in pod preganjanjem, preden je nastopila svoje mesto kot najmočnejša stranka v Avstriji. (Zavzela je to mesto samo vsled ponižnega kompromisa s starimi klerikalci. Op. ur.) Končno je dospela tako daleč, da bi lahko izpolnila vsaj en del onih upov, ki jih je imelo krščansko nemško prebivalstvo v Avstriji in vsi manjši, dotlej povsem zanemarjeni narodi habsburške monarhije. Toda že prvega dne, ko se je začela njena moč, se je odrekla svojemu zgodovinskemu poklicu in je postala služabnica barona Becka.

Bilo je glavno vprašanje, kako se more krščansko-socialna stranka postaviti v službo Beckovih načrtov. Nemogoča je bila misel, da bi se dal pred voz vpreči človek kakor Lueger, ko je vlada zabredla v močvirje buržoaznoliberalne in framasonske struje. (Tukaj vidi centrumsko glasilo pač preveč v Beckovi politiki. Pobožni Beck pa framazonstvo! — Op. ur.) Toda Beck je bil srečen. Lueger je zbolel ravno o pravem času in je moral pustiti iz rok vajeti stranke. Tedaj so poskušali, priti do drja. Geßmana, katerega so se najbolj bali kot bodočega krščansko-socialnega ministra za bogočastje. Na svoj način so ga hoteli narediti neškodljivega. Ponudili so mu naslov dvornega svetnika, za pozneje so mu pa naredili upanje na ministrstvo. Dr. Geßmann se je pokazal slabega. Toda dr. Lueger ni hotel slišati o tem. Tedaj je oddelni predstojnik, dr. Sieghardt odpotoval v Lovrano, kjer je bolni dr. Lueger iskal zdravila in počitka, da bi ga pridobil na svojo stran. Uspeh je bil prav majhen. A ko je dr. Geßmann sam poslal veliko deputacijo v Lovrano, ki je imela nalogo, pregovoriti Luegerja, je bolnik vstal in izjavil: «Pri tej priči se povrnem na Dunaj.» — Toda bilo je že prepozno. Ugovor med Beckom in Geßmannom je bil že sklenjen. In tudi drugi krščansko-socialni voditelji so bili že pridobljeni z obljubami.

Temu se je pridružilo še kupčevanje za predsedništvo v parlamentu. Baron Beck je vsilil to čast krščanskim socialcem proti njih volji (V tem se nemški klerikalci gorostasno motijo!), samo da bi vklenil stranko. Potem je prišla komedija z nagodbo, za katero je bil Lueger dejal, da je nesprejemljiva, ker je zahteval nagodbo na povsem drugi podlagi v zmislu enotne monarhije. Toda Geßmannu se je posrečilo, da je v stranki prodrl z Beckovo nagodbo in zato je dobil ministrstvo, ki še obstajalo ni. (In ki tudi danes še ne obstoji. Op. ur.) Tudi drja. Ebenhocha so povlekli vmes, da se ne bi moglo reči, da je bil samo Geßmann Beckov pomočnik. In sedaj se ima nadaljevati ta serija ljubeznivosti, ki ima stranki vzeti zadnji ostanek samostalnosti.

Sedaj pa pride Beck z novim predlogom: Dr. Fuchs naj bi postal predsednik avstrijske delegacije, dr. Weißkischner pa oddelni svetnik v novem ministrstvu za delo. Stranka naj bi imenovala novega predsednika za zbornico. Dr. Lueger naj bi dobil čast tajnega svetnika in naslov «ekscelenca», če imajo drugi voditelji krščanskih socialcev kakšne želje, se jim jih bo takoj izpolnilo. Skratka, cela stranka ima postati tako krotka, da ne more delati več težav Beck-Sieghardtovemu kabinetu.

Tako, pravimo, pišejo nemški klerikalci o avstrijskih krščanskih socialcih. In mi nimamo vzroka, da jim ne bi verjeli. Da je Fuchs medtem izvoljen za predsednika delegacije, je slučaj, ki le potrjuje nemško pripovedanje. Komentar se nam pa zdi popolnoma nepotreben; vsak čitatelj si sam lahko napravi sodbo o značajnosti krščansko-socialne politike.

Novoletnica tobačnega delavstva.

Organizirano delavstvo ljubljanske tobačne tovarne je lani meseca avgusta vložilo, solidarno z delavstvom ostalih tobačnih tovarn, in po iniciativi organizacije, spomenico generalni direkciji, ki je obsegala glavne zahteve. Sedaj je generalno upraviteljstvo izdalo odgovor, ki obsega v glavnem sledeče:

1. Glede splošnega zvišanja zaslužka s posebnim ozirom na one delavske vrste, ki so posebno zaostale z zaslužkom, pravi odgovor:

Tej zahtevi je generalna direkcija z uravnavo mezde toliko zadostila, kolikor ji je bilo sploh mogoče s kreditom, ki ji je bil dan na razpolago. Več kakor deset let sem — pravi odgovor — je generalna direkcija vsako leto znatne zneske v svrho zboljšanja plač obračala. (Za to klasično slovenščino je generalno ravnateljstvo samo odgovorno. Op. ur.) Skupni trošek za izboljšanje plač v letih 1899 do 1908 znaša več kakor $7^1/_2$ miliona kron. Glavna briga generalne direkcije meri tudi posihmal na to, da se gmotni položaj delavstva kolikor možno izboljša.

2. Obenem z zadnjo uravnavo plač se je deloma tudi oblika plač premenila, tako da se krog tedenskih plač z novim letom 1908 bistveno razširi. — Vagarice v oddelkih za cigare in cigarete dobe z ozirom na tedensko plačo v bodoče tiste ugodnosti, kakoršne novejši čas prejemalke uživajo. Moški dninarji, ki služijo čez deset let, se uvrste med delavce s tedensko plačo.

3. Glede odprave tretje plačilne stopnje v pripravljalnici za cigare in glede od fabrikacije neodvisno zaračunanega zaslužka, pravi odgovor:

Sedajni plačilni način v pripravljalnici za cigare se je po temeljitem in skrbnem proučevanju uvedel leto osorej. Po preteku tako kratkega časa ni mogoče zanesljivo in s polno sigurnostjo presoditi, ali se bo ta sistem praktično obnesel ali ne. Šele po daljši preizkušnji bo generalna direkcija na podlagi zadostnega opazovanja, uspeh pregledati mogla in bo potem k temu vprašanju zopet stališče zavzela. (Res eraričnа slovenščina!)

4. Glede povišavanja:

Načelo je, da je pri premikanju na bolje plačana mesta daljše službovanje merodajno, ako ima le dalje službujoča oseba potrebno sposobnost za to. Delavskim osebam, ki se tozadevno čutijo zapostavljene, se bo dala priložnost, proglasiti pritožbe na licu mesta odposlancu generalne direkcije, kateri vsako leto škontrirat dohaja.

5. Glede tedenske plače za zavijalke in

6. glede vsporeditve zavijalk s prejemalkami:

Način dela v svrho sortiranja in zavijanja fabrikatov kaže že po svojem svojstvu na to, da je tu vporaba akordne plače na mestu.

7. Glede skrajšanja delavnega časa in proste sobote popoldne.

Delavni čas znašal je do leta 1873 — 12 ur na dan ali 72 na teden, od 1873 do 1898 pa 10 ur na dan ali 60 na teden.

V letih 1898 in 1899 se je delavni čas znižaval na $9^1/_2$ ur na dan, oziroma 57 ur na normalni teden, potem pa na 9 ur na dan ter, 54 ur na teden.

Zadnja zopetna skrajšava izvršila se je na prav pred dvemi leti (ab 1906) od 54 na $52^3/_4$ ur na normalni delavni teden. Nova časovna razpredelba se še ni zadostno uživila. Dveletna opazovalna doba je pa tudi prekratka, da bi se vspričo živahne menjave delavstva moglo preudariti, kakšen upliv ima taka okrajšava glede na uspeh dela in na zaslužek.

Po dosedanjih izkušnjah je pa toliko gotovo, da uspeh dela vidoma pada in se ta padec v padanju zaslužka izkaže, ako se delavni čas skokoma skrajša. Ta okoliščina je vidna tembolj, čimbolj se menjava povprečna kvalitativna sposobnost delavstva v tej ali oni tovarni. Potemtakem je nujna zapoved, biti previdnim in skrajševati delavni čas samo korakoma in po daljšem opazovanju. Vzlasti velja to za čas, ko se morajo vsa razpoložna sredstva obračati v to, da se efektivni zaslužek zviša.

Neodvisno od vsega tega pa generalna direkcija vprašanja glede prostega popoldneva ob sobotah ne odklanja. Poizkus v tej smeri se bo izvršil v poletni periodi 1908, kajpada se tedenski delavni čas pri tem ne bo okrajšal.

8. Glede dopusta se razglasi odločba tekom leta 1908.

9. Glede nastavljenja delavstva po enoletni preizkusni dobi:

§ 2. delavnega reda določa, da provizorni delavci izvrše najmanj enoletno preizkušno službo v svrho uvrstitve v kategorijo stalnih delavcev. Delavci, ki se čutijo prikrajšane, naj svoje pritožbe javijo škontracijskim komisarjem generalne direkcije.

10. Glede izenačenja plač:

Popolna enakost plač vseh delavk pri ročni izdelavi cigaret, brez ozira na vrsto cigaret in

brez ozira na to, kakšno opravilo ima ta ali ona, ni mogoča kar naenkrat; ta enakost v plači se pa tudi ne vjema zahtevi delavk, da se jim pomaknenje na bolje plačana mesta omogoči. Za dela, ki se kvalificirajo približno enako, morajo biti načeloma približno enake plače. Kjer so v tem oziru še razlike, se bodo iste kakor hitro mogoče izravnale. Če se bodo delavke od nočne izdelave cigaret premeščale na mesta, kjer hipno ne dosežejo dosedanjega zaslužka, se bo za prehodno dobo s plačilnimi dokladami izgubi odpomoglo.

11. Oddaja fabrikatov za lastno ceno se ne sklada z načeli tobačnega monopola.

12. Glede vsporedbe profesionistov z onimi pri drž. železnicah:

C. kr. drž. železnice zahtevajo od rokodelcev kvalificirano delo in specialno znanje. Nadalje imajo več odgovornosti. Od rokodelcev tobačne režije se pa ne zahteva tolika mera rokodelske spretnosti. Vodstvo in odgovornost za obrat v delavnici pa pristoja uradniku in poslovodju. Končno uživajo profesionisti glede zaslužka in starostne preskrbe mnogo večje ugodnosti nego dninarji. Dobri profesionisti morejo tudi mesto poslovodje doseči.

13. Prosti poldnevi za akordne delavce:

Bistvo akordne plače je ta, da se plača ne odmerja po delovnem času, temveč po efektivnem delu na kose ali težo obdelanega materiala. Vsporedba akordnih delavcev s časovnimi je zato nemogoče.

14. Prošnji, da se izplača mezdno odškodnino tudi samskim delavcem, kadar so poklicani na orožne vaje, se ugodi.

Glede sprejemanja otrok tobačnih delavcev:

Odredba že obstoji, da pri sprejemanju delavcev na novo imajo prednost otroci tobačnih delavcev, seveda ako zdravnik sposobnost pripozna. Te prednosti so deležni delavci, ki stanujejo na stališču tovarne in tudi oni, ki stanujejo izven kraja tovarne. Tozadevne pritožbe naj prizadeti delavci javijo na licu mesta škontracijskemu komisarju generalne direkcije.»

Tak je odgovor generalnega ravnateljstva. Prihodnjič si pa dovolimo o njem nekoliko kritike.

Vojna taksa.

Z novim letom je dobil veljavo novi zakon o vojni taksi, ki je v marsikaterem oziru precej boljši od starega. Ker zadene ta zakon široke kroge, podamo njegove najvažnejše določbe.

Plačevati imajo vojno takso vse osebe, ki so pri naboru v zadnjem letniku spoznane za nesposobne za vojaško službo; potem oni, ki so superarbitrirani, to se pravi na temelju zdravniške preiskave odpuščeni od vojaške službe, če se niso poškodovali v službi; nadalje oni, ki sploh niso služili, ker so se izselili iz Avstro-Ogrske, ali pa ki niso odslužili vseh dvanajst let; končno begunci, katerih se ne more, če se vrnejo, prisiliti na vojaško službo, ker so že 36 let stari.

Oni, ki niso služili, morajo plačevati vojno takso dvanajst let. Oni, ki so služili, morajo plačevati toliko let, kolikor jim je manjkalo do 12 let službe. Če je n. pr. kdo prišel lani k vojakom, ko je bil potrjen na tri leta, pa je bil pred novim letom superarbitriran, mora plačevati 12 let; če je superarbitriran po novem letu, mora plačevati 11 let; če bi bil prihodnje leto odpuščen, 10 let i. t. d.

Plačuje pa po novem zakonu samo tisti vojno takso, ki ima več kakor 1200 kron letnega dohodka, odnosno samo tisti, ki plačuje osebni dohodninski davek. Doslej je moral plačati dve kroni, kdor je zaslužil «navadno dnino». Poslej se računi vojno takso po sledeči razpredelbi:

Razred	Dohodek v kronah od	do	Taksa
1	1200	1300	6
2	1300	1400	7
3	1400	1600	9
4	1600	1800	11
5	1800	1000	13
6	2000	2400	17
7	2400	2800	23
8	2800	3200	29
9	3200	3600	35
10	3600	4000	43

Tako se stopnjuje taksa do 100.000 kron dohodkov, s katerimi se plača 2865 kron takse; z dohodkom 300.000 kron se plača 10.538 kron takse.

Kdor je sploh dolžan plačevati takso, t. j. kdor sploh ni služil pri vojakih ali pa kdor je pred časom odpuščen iz službe, se mora tekom 12 let po asentaciji vsako leto meseca januarja zglasiti pri občini, tudi če v pretečenem letu ni imel 1200 kron dohodka. Zglasiti se je treba v tisti občini, v kateri se stanuje. Tudi pismena zglasitev je dovoljena. V ta namen si je treba preskrbeti pri občini belico (formular), ki se jo doma izpolni in adresira ter odpošlje poštnine prosto na občino. Kdor se ne zglasi ali pa kdor naznani napačne podatke, ga lahko zadene kazen. Kdor stanuje izven Avstrije — tudi n. pr. na Hrvatskem, na Ogrskem, v Bosni — mora pisati svoji domovinski občini po formular, pa ga mora izpolniti in vposlati občini.

Nalog za plačilo takse dobi vsak od politične oblasti. Plačati jo je treba 1. oktobra. Kdor ima plačati takso za prejšna leta, pa mu ni bila odmerjena do 1. januarja 1908, jo plača po novem zakonu; če mu je bila pa že prej odmerjena, jo mora za tisti čas plačati po starem zakonu. Če n. pr. ni imel 1200 kron dohodka, pa mu je bila taksa že lani odmerjena, mora za lansko leto plačati 2 kroni.

Kdor se izseli iz Avstro-Ogrske, dobi potni list (pas), šele tedaj, če plača takso za ves čas, kar velja potni list.

Takso morajo pa plačevati tudi starši moža, ki ne služi pri vojakih, toda le tedaj, če imajo nad 4000 kron letnih dohodkov. Če živi samo oče ali pa samo mati, a ima 4000 kron dohodkov, mora živeči plačati takso staršev. Ta taksa iznaša polovico vojne takse, ki bi jo bilo plačati od enakega dohodka. To takso staršev se mora plačati, naj ima sin 1200 kron dohodka, ali pa ne. Če plačuje tudi sin takso, tedaj se polovico njegove takse odračuna staršem. N. pr. če ima oče 4200 kron dohodkov, sin pa 1400 kron, tedaj bi moral plačati oče 27 kron 50 vinarjev. Ker pa mora sin plačati sam 7 kron, se zmanjša očetova taksa za 3 krone 50 vin., oče plača torej 24 kron. Če pa ima n. pr. sin kakor oče 4200 kron dohodka, od katerih mora plačati 55 kron, tedaj ni treba očetu plačati nič. Kajti on bi moral plačati 27 K 50 vin., polovica sinove takse, ki se jo odbije od očetove, je pa 27 K 50 vin., tako da očetu sploh ni treba plačati takse.

Staršem ni treba plačevati takse več kakor 12 let, tudi če bi jo sin imel plačevati dlje. Če je n. pr. za sina leta 1900 nastala dolžnost takse, ima oče plačevati samo do leta 1911. Taksa staršev se tudi tedaj ne zviša, če je več sinov službe prostih. Staršem se pa ni treba zglaševati.

Politični odsevi.

Dar papežu. Oficiozno se dementira, da bi bil cesar Franc Jožef papežu daroval milion lir. Ampak papež le upa, da dobi od cesarja večji dar, ker je ozdravel.

Državnozborski odseki se snidejo deloma tekom tega meseca na seje. Prvi je sklican poljedelski odsek, ki ima sejo v torek, 14. t. m. ob 11. dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Imenovanje poročevalcev za nekatere odseku odkazane predloge. 2. Poročilo poslanca Resla o predlogu glede sredstev zoper draginjo. 3. Poročilo poslanca Povšeta o predlogu glede sredstva za povzdigo paše. 4. Poročilo poslanca drja. Schöpferja o predlogih glede razdolženja kmetskih posesti.

Socialno-politični odsek ima sejo dne 21. t. m. ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu so predlogi poslanca Cingra in sodrugov glede rudarskega zakona.

Gospodarski odsek ima sejo dne 22. t. m. ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu je vladni načrt in vsi predlogi, tičoči se zakona za trgovske sotrudnike.

O češko-nemški spravi je govoril češki minister Prašek na ljudskem shodu v Brondisu ob Labi. Dejal je:

«Češki in nemški časopisi vseh smeri so polni važnejših in nevažnejših izjav političarjev o češko-nemški spravi. Časopisi radikalne barve na obeh straneh tekmujejo v nacionalnem radikalizmu. Že sedaj označujejo vsakega za izdajalca, kdor hoče stvarno in resno razpravljati o spravi. Jaz ne morem razumeti strahu naših radikalcev pred samo besedo «sprava». Samo političar, ki se zaveda svoje slabosti, se boji, sesti s svojim narodnim nasprotnikom za mizo, pa razpravljati o češko-nemškem prepiru, ki razjeda naše gospodarske moči. Samo slab narodnjak je temu lahko načeloma nasproten. Mi želimo odkritosrčno mir z našimi nemškimi sodeželani in sicer pošten mir enakovrednih in enakopravnih narodnih faktorjev, iz narodnih, socialnih in političnih, pa tudi iz splošno človeških vzrokov.

Pri nas obranjujejo itak večinoma profesionalni hujskači narodne prepire in jih imenitno podpihujejo. To pa prinaša obema narodoma tako škodo, da se še preceniti ne more njenega obsega. Kulturen človek, ki je res napreden, se mora zgroziti nad načinom, kako se vodi ta boj in kakšno samozatajevanje je zanj potrebno. Tak način boja ne odgovarja ne naprednemu, ne modernemu mišljenju našega časa.

S tem nočem reči, da bodo zastopniki češkega naroda žrtvovali le najmanjši del pravic češkega naroda, niti za izdatne gospodarske in socialne koristi ne. Zavedamo se, da smo večina prebivalstva v našem kraljestvu in da nismo zatiralci, da nam torej tudi ni treba popuščati. Kot večina smo tako skromni, da ne zahtevamo nič več, kakor popolno jezikovno, narodno in pravno enakost z nemško manjšino, ki prebiva v naši domovini.»

Baron Pavel Rauch je že hrvatski ban. Njegova srčna želja se je torej izpolnila. Ogrska vlada ga že vabi na svoje seje in danes ga tudi cesar že priseže. S tem je Rakodczayeva era končana. Kakšna bode Rauchova, pokaže šele bodočnost. Doslej je njegovo ravnanje vsekakor nekoliko čudno. Na Hrvatskem je mož pripovedoval, da prinese Hrvatom cele koše koncesij iz Budimpešte. Vendar pa zelo previdno zamolčuje, kakšne bodo te koncesije. Baje mora to ostati tajno. Iz Budimpešte se pa poroča, da je ogrski vladi razvil svoj program in da je Wekerle popolnoma zadovoljen ž njim. Program, ki bi bil všeč Wekerleju in Hrvatom mora pa biti vsekakor čudna reč. V Zagrebu razvije Rauch svoj program banskim uradnikom. To je znamenje, da nima svoje stranke. Ker napoveduje, da bo takoj sestavil novo vlado, se bo že po možeh, ki jih izvoli, lahko deloma sodilo, kakšen bo njegov kurs.

Nemški državni zbor je zopet zbran. V sredo je sprejel predlog centruma o pospeševanju rokodelstva in srednje trgovine. Potem se je začela ravprava o predlogu konservativcev glede zavarovanja privatnih uradnikov za starost in zavarovanja njih sirot in vdov. Vse stranke so se principielno izrekle za predlog.

Za belgijskega notranjega ministra je na mesto umrlega del Trooga imenovan dosedanji predsednik poslanske zbornice Schollaert.

V francoski vojski se ponavljajo nastopi vojakov proti disciplini. Okrog štirideset vojakov 7. dragonskega polka v Fontenblou, ki niso dobili dopusta na novega leta dan, so samolastno zapustili vojašnico in so se vrnili šele po osmih dneh. Polkovni ukaz, ki je naznanjal, da se do daljnih odredb ne dovoli nobenega dopusta, so raztrgali. Polkovnik je priporočil vojnemu ministrstvu, naj premesti polk v drugo mesto. — V Duneju so trije topniški vojaki, ki so bili kaznovani z zaporom, pobegnili iz vojašnice, podali so se v Lil in so na kolodvoru klicali: «Dol z vojsko!» in «Živio Hervé!» Moralo se je odposlati močno patruljo, da jih je odpeljala.

Grški finančni minister Simopulo je demisioniral zaradi nekega dogodka v parlamentu. Vodstvo finančnega ministrstva je začasno prevzel minister za notranje zadeve Kalogheropulo.

Delavski žepni koledar za leto 1908 je izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravništvu «Rdečega Prapora», kamor se pošilja tudi denar.

Upravništvo.

Domače stvari.

Narodni svet so ustanovili Nemci na Kranjskem in za predsednika so izvolili barona Schwegla. Vse narodnjaško časopisje brez razlike politične barve se jezi zaradi tega — prav po nepotrebnem. Nihče ne more odreči Nemcem pravice, da se organizirajo, pa če jih v celi deželi ne bi bilo več, kakor deset. Ta srd pa le zopet pokazuje, kako je pri nas vsa politika na glavo postavljena in ves naš nacionalizem pričakuje uspeha edino od lenobe in neumnosti nasprotnikov. Da si Nemci, ki jih je malo, ustanove narodni svet, jih jezi; da bi si pa Slovenci, ki jih je mnogo, ustanovili primerno instanco, ki bi bila opravičena, govoriti v splošno narodnih zadevah, na to ne mislijo. Kdaj se je že sprožilo misel na slovenski narodni svet! Ampak misel je ostala misel, kakor vselej pri nas. Kadar nas kdo prehiti, je pa tarnanje in škripanje z zobmi na vseh straneh. Pa bi bil narodni svet pri nas prav koristen, ampak moral bi biti res svet za vse Slovence in lastiti si ne bi smel večje kompetence, nego mu gre po naravi. Tam, kjer je treba zatajevati lastna načela, se znajo slovenski političarji združevati. Tam, kjer bi bila združitev mogoča brez kastriranja samega sebe, je ne najdejo. Kdo naj se še čudi, da se vladi še ne sanja o eksistenci Slovencev, kadar gre «reševat narodno vprašanje»?

Puljska občina dela vladi preglavice. Politične in gospodarske razmere v tem mestu so res že nesnosne in položaj je že nevzdržen. Zato bi baron Beck rad «uredil razmere». Menda mu prizadevajo zadnje občinske volitve največ skrbi. Znano je, da je zmagala italijansko-liberalna stranka, a «gospodarska» je vložila protest. Beck bi si pa menda rad ohranil naklonjenost ene in druge stranke. Saj potrebuje v zbornici mnogo glasov in zamere pri posameznih strankah so mu bile že nekolikokrat nevarne. Torej hoče mešetariti. To je menda sploh njegov najljubši opravek. Dne 18. t. m. bo zato v ministrskem predsedništvu konferenca za ureditev političnih in administrativnih razmer v Pulju. Navzoči bodo minister za notranje zadeve, finančni in domobranski minister, zapovednik mornarice, zastopniki tržaškega namestništva, puljskega upravnega odbora in istrskega deželnega odbora. Od deželnega odbora so povabljeni deželni glavar Rizzi, en italijanski in en slovanski deželni odbornik. Seveda delavcev ne bodo vprašali, kakor da delavstvu sploh nič ne bi bilo mar, kako se ureja razmere v mestu, v katerem so prav delavci tako važen faktor, kakor v Pulju.

«Nova Doba» bi v potu svojega obraza rada dokazala, da je boj zoper draginjo neopravičen. Nekdo je začel v njej objavljati članke, s katerimi nam nedvomno še dokaže, da so živinorejci usmiljenja vredne žrtve, konzumentje, ki bi radi dobili cenejšega mesa, pa krvoločni barbari. Tudi «Nova Doba» ima čedno maniro, da meče vse kmete v koš, kakor da ne bi bila velikanska razlika med ono veliko večino kmetov, ki imajo toliko sveta, da ga krepak človek lahko preskoči in pa med onimi maloštevilnimi posestniki, ki disponirajo z obsežnimi zemljišči in z velikim kapitalom. Članek bi rad sugeriral kmetom, da jih je dr. Renner vse povprek imenoval oderuhe, čeprav je posebno dr. Renner naglašal interese malih kmetov in je tudi njegov predlog v državnem zboru obsegal celo vrsto sredstev, ki naj bi pomagali kmetu in povzdignili njegovo gospodarstvo. Vprašanje, v kakšnih razmerah producira avstrijski živinorejec, pa sploh ni edino odločevalno glede draginje. Resnica je, da so potrebe konzumentov splošne, kajti konzument je vsakdo; interesi živinorejcev so pa partikularni, kajti njih je le malo. In menda se ne more utajiti, da so splošni interesi važnejši od interesov posameznikov. To opravičuje zahtevo, da se odpre meje in s tem omogoči, da dobi prebivalstvo zadostnih živil, povsem brez ozira na to, ali je to kliki živinorejcev, večinoma veleposestnikov, koristno ali pa ne. A če je res, da je za živinorejce produkcija predraga, tedaj je tudi res, da je znižanje carine zanje koristna, kajti tedaj bi dobili cenejše krme, pa bi tudi lahko cenejše producirali. Sicer je pa sploh značilno za list, ki hoče biti tudi demokratičen, da hoče z interesi živinorejskih kapitalistov ubijati interese ljudstva.

Dični dr. Laginja, eden tistih rodoljubov in očetov domovine, ki se jih človek ne sme dotakniti, če noče riskirati, da se ga takoj ekskomunicira, je v nedeljo govoril o svojem «delovanju» in se je pokazal prav takega demagoga, kakršni so naši nacionalisti po večini. Imenitni dr. Laginja je govoril tudi o socialno-demokratičnih predlogih zoper draginjo in se je rodoljubno zgražal, da delavci niso bili zadovoljni z njegovim vedenjem v tej zadevi. S patriotičnim ogorčenjem je trdil, da on ni glasoval proti socialno-demokratičnim predlogom. No, to je jezuitizem. Dr. Laginja pobija nekaj, česar ni nihče trdil. Puljski, odnosno istrski slovenski in hrvatski socialisti so mu očitali, da se je vzdržal glasovanja in je s tem škodoval socialno-demokratičnim predlogom. A cenjeni Laginja ima tudi za to izgovor. Pravi namreč, da ni mogel glasovati za predloge, ker bi se moralo pretehtati, če se s tem ne škoduje na drugi strani. Da govori tako star parlamentarec, je naravnost škandal. Laginja vendar ni prišel včeraj v državni zbor in menda razume, da je razlika med glasovanjem o nujnosti in glasovanjem o meritumu predloga. V zbornici je šlo za to, ali se smatra za nujno, da se kaj ukrene zoper draginjo, ali ne. Če bi bila nujnost sprejeta, bi bil imel Laginja še dovolj priložnosti, tehtati in študirati, ter, če bi mislil, da je treba, podajati tudi izpreminjevalne predloge. Če bi govoril začetnik tako, kakor je govoril Laginja, bi se mu lahko reklo, da je nevednež; Laginja pa je že dolga leta poslanec, on mora poznati tehniko parlamentarizma in zato se mora konstatirati, da je vedoma slepil svoje poslušalce.

Društvo odvetniških in notarskih uradnikov na Kranjskem se je v nedeljo, 5. t. m., konstituiralo. Izvoljeni so bili: Za predsednika gosp. Blaž Kamenšek, za odbornike gosp. Cimerman, Christof, Hirschmann, Mencinger, Petrič, Pintar in Tavčar, za namestnike gosp. Štor in Kocjan, za nadzornike gosp. Kraigher in Rozman. V kratkem se skliče izvanreden občni zbor, da reši nekatera vprašanja, za katera je v nedeljo nedostajalo časa.

Ljubljanskemu občinskemu svetu je župan na zadnji seji, v torek, 7. t. m., naznanil, da se pripravlja akcija proti podraženju premoga, ki mora pa še ostati tajna, da se ne prepreči uspeha. Bodi torej; ukrotili bomo svojo radovednost in le želimo, da bi bila to akcija, ki bi res zajamčila konzumentom uspeh. Dovolimo si pa pripomniti, da ni premog edini predmet, ki je tako drag, da ga siromašni sloji kmalu sploh ne bodo mogli kupovati in da bi bile akcije proti draginji mesa, kruha i. t. d. tudi zelo potrebne.

Nenavadno začudenje so povzročili v vojnem ministrstvu — veteranci. Vsakdo vé, da so imeli ti hiperpatriotični ljudje leta in leta le eno srčno željo: Radi bi bili dobili sabljo, bajonet ali kaj podobnega. Hudo je bilo veteranskemu srcu, če je «kor» junaško «ausrikal», kadar je bila kaka vojaška slavnost, če je nevabljen in neprošen defiliral pred generalom ali pred stotnikom ali tudi pred lajtnantom, pa se ni mogel postaviti ne s puško, ne s sabljo, ko je vendar vsak infanterist na komando «Rechts schaut!» lahko krepko počil po kopitu puške. A še večja je bila žalost, če se je šlo po paradi v gostilno, pa se ni moglo «civilistom» imponirati z orožjem. In so moledovali in moledovali za sabljo pri političnih oblastih in pri vojnem ministrstvu in komaj so upali, da pridejo kdaj do cilja. Pa vendar — zgodilo se je. Na visokem mestu so sklenili, dati veterancem orožje in — še več — priznati jih za nekake tretjeredne vojake, za nekak črnovojni kader. Eno z drugim. To bi bilo torej še več kot izpolnitev najsrčnejših želja. V vojnem ministrstvu so lahko upali, da zadoni slavospev veterancev od severa do juga, od vzhoda do zapada. A zdaj? Gode se čudeži, veteranci odklanjajo vojaško organizacijo in resignirajo rajši na sabljo, kakor da bi se podali v vojaško disciplino. Na Češkem, v Salcburgu, na Koroškem so sklenili odklonitev namenjenih jim časti. Le slovenski veterajnarji menda še ne vedo, kaj bi. Njih srčne bolečine za britko sabljico so menda le prevelike.

Vojaško oskrbovališče v Ljubljani, ki že davno ovira razvoj mesta, izgine torej vendar. Občinski svet je sklenil, izpolniti zahteve vojnega erarja, ki zahteva od občine stavbo za kader 7. lovskega bataljona in poslopje za njega avgmentacijsko skladišče. Upati je, da se tudi stavbinska obrt nekoliko razvije, kadar izgine ta nakaza.

V vipavsko-idrijskem kmetskem okraju kandidira klerikalna stranka za deželni zbor gostilničarja Ivana Lavrenčiča z Vrhpolja.

Dopisi.

Trst. Komaj je izšla prva številka «Delavskega Lista», pa so naši nacionalisti že po koncu. Da jim je ta izdaja zelo neprijetna, jim verjamemo. Saj nekateri med njimi itak že slutijo, da «Narodni organizaciji stavkokazov» ni dosojeno večno življenje. Lokalno delavsko glasilo pa lahko še pospeši naravni razvoj, ki pripelje famozno organizacijo do pogina. Zanimivo je pa sedaj, kakšnih sredstev se nacionalisti poslužujejo v svoji nečedni borbi. Njih časopisje kolportira vest, da so italijanski sodrugi izrekli upanje, da «pokoplje novo glasilo narodno idejo v Trstu». Če bi bili naši nasprotniki sami otroci, bi kar rekli: «Oče, odpusti jim; saj ne vedo, kaj govore.» Ali čuditi je med njimi mnogo ignorantov, je vendar še več hudobnosti. Stara taktika, da podtikajo našim italijanskim sodrugom narodno sovraštvo, jih je že dostikrat blamirala. Saj še ni dolgo, kar so italijanski socialistični poslanci napeli vse moči, da bi Slovenci dobili državno šolo v Trstu. Ali se je to zgodilo iz narodnega sovraštva? Tega se pač ne more trditi. Ampak «Edinost» se je takrat grozovito jezila, da se upajo socialisti kaj storiti za Slovence in jih je zaradi tega naravnost zmerjala. Vsekakor je morala vsaj med vrsticami priznati, da je mednarodnost socialnih demokratov pristna. To jih pa ne ovira, da pisarijo sedaj po vseh časopisih, da ima «Delavski List» ubiti narodno idejo v Trstu. Morda jim je v tej stvari res treba priznati olajševalno okolnost slaboumnosti. Oni namreč ne poznajo razlike med «narodno mislijo» in med šovinističnim «nacionalizmom» norišnice. Glede narodnosti naj naši narodnjaki kar molče. Za njo so storili slovenski socialisti v Trstu v najtežavnejših razmerah več, nego narodnjaki. Tisti nacionalizem, ki ga oni goje, je pa napol blaznost in napol hudodelstvo ter ne škoduje nikomur toliko, kakor prav slovenskemu prebivalstvu v Trstu. Ta nacionalizem, ki je bil nekdaj policajsko avstriakantovski in ki je sedaj, v dobi socialnega gibanja, stavkokazen, nas sramoti pred svetom. Ubiti ta nacionalizem je narodna potreba in zasluga. Tega namena slovenski socialisti res ne taje in nimajo povoda, da bi ga tajili.

Shodi.

Celje. V nedeljo, 5. t. m., je bil tukaj protestni ljudski shod zoper podraževanje živil v salonu gostilne pri «Zelenem travniku». Sodrug Sonnleitner iz Gradca je obširno poročal o podraževanju najvažnejših živil tekom zadnjih let in je omenil tozadevne predloge socialnih demokratov v državnem zboru in njih usodo. Temeljito je pobil trditev agrarcev, da bi bili socialno-demokratični predlogi škodljivi malim kmetom in je dokazal, da imajo mali kmetje od draginje, od visokih carin in od zaprtih mej, enako škodo, kakor delavci. Shod, ki je bil prav dobro obiskan, je sledil z zanimanjem besedam govornika, ki je žel glasno pritrjevanje in hvalo. Nacionalisti, ki ne morejo prigovarjati nič stvarnega, bi sedaj radi naščuvali ljudstvo proti socialni demokraciji, češ, stranka nalašč ni hotela, da bi se bilo na shodu poročalo slovensko. To podtikanje je nesramno. Celjska socialna demokracija ni nikoli podpirala šovinizma in narodnjaki sami dobro vedo, da je priredila že neštete slovenske shode. Tudi glede tega protestnega shoda je najprej naprosila sodruga Kristana v Ljubljani, da bi prišel poročati, a ker njemu ni bilo mogoče, je povabila sodruga Sonnleitnera, ker so bili tudi drugi slovenski sodrugi, ki bi bili prišli v poštev, zaprečeni. Narodnjakom se ne bo posrečilo, zanesti šovinistične prepire v našo stranko.

Socialni pregled.

O delavskem zavarovanju je v sredo razpravljal drugi oddelek industrialnega sveta. Poročevalec komercialni svetnik Vetter je dejal, da industrija vzlic težkim žrtvam, ki jih mora prevzeti, ne prezira potrebe reforme in izpopolnitve delavskega zavarovanja ter sprejme vladni program za podlago posvetovanj, pričakuje pa, da se bo zakon oziral na predloge industrije. Generalne debate se je udeležilo več govornikov. Potem je predsednik Regenhart resumiral debato v tem zmislu, da se je industrija prepričala, da je potrebno, vpeljati zavarovanje za obnemoglost. Govornik stoji povsem na stališču vladnega programa in na stališču, da mora biti zavarovanje za nezgode kot specialno zavarovanje izločeno, za podlago pa smatra bolniško zavarovanje. Če se vprašuje, ali bo industrija prenesla breme, priča to o premajhnem zaupanju v moč industrialnega razvoja.

Oddelek se je tedaj soglasno izrekel za zavarovanje za obnemoglost (invaliditeto) in je sklenil, začeti specialno debato na podlagi vladnega programa.

Glede kroga zavarovancev se je sprejelo sledeče predloge:

1. Stabilni domači delavci, ki imajo glavni zaslužek od domačega dela za enega podjetnika, naj bodo deležni bolniškega in invaliditetnega zavarovanja. V zakonu naj se točno določi pojem domačega delavca za razliko od domačega industrialca.

2. Predlog, da se raztegne bolniško zavarovanje tudi na nestalne delavce.

3. Predlog, da preneha dolžnost zavarovanja z letnim dohodkom 3000, ne pa 2400 kron.

4. O poljedelskih in gozdarskih delavcih se je sklenilo: Industrialni svet smatra, da je zavarovanje poljedelskih in gozdarskih delavcev za bolezen in obnemoglost priporočljiva, a da naj se ga ne izvede na strokovno-zadružni podlagi, temveč po načelih reformnega programa. Zavaruje naj se te delavce pri teritorialnih zavarovalnicah; za zavarovanje teh delavcev za nezgode naj se ustanovi posebne oddelke pri teritorialnih zavarovalnicah.

4. Glede starostne meje za zavarovanje za onemoglost naj se določi spodnjo mejo s 14. namesto s 16. letom, za gornjo mejo pa 60. leto.

Potem je bila sprejeta sledeča resulucija glede malih obrtnikov in malih kmetov.

Želeti je, da se izvede tudi organizacijo za zavarovanje malih obrtnikov in kmetov za starost in onemoglost, ne da bi se s tem zadrževalo zavarovanje delavcev. Priporoča se za to zistem samopomoči z državno, deželno in občinsko podporo. Vštevanje zavarovancev v ta zistem je lahko obligatorično.

Poglavje o občinskem socializmu.

Našim občinam so socialne naloge doslej še precej španske vasi. Uprava, ki je v rokah privilegiranih slojev, ne more razumeti, da obsega občina veliko večji krog članov, nego jih zastopajo njeni očetje in še manj se spomnijo, da je njih dolžnost, skrbeti za materialno blaginjo vseh občinarjev z vsemi dosežnimi sredstvi. Volilna pravica, ki je merodajna pri nas, napeljuje upravo na to, da skrbi za interese volilcev in sicer v prvi vrsti za interese najmerodajnejših volilcev. Če voli prvi razred toliko svetovalcev, kakor tretji, je precej naravno, da se bo občinski svet bolj oziral na volilce prvega, kakor na one tretjega razreda; kajti prvih je mnogo manj in manjšemu številu se lažje ustreza, kakor večjemu.

Ni se torej čuditi, da naše občine ne najdejo sredstev zoper draginjo. Zameriti bi se morale največjim izkoriščevalcem, ki so pa pri volitvah najvažnejši. Če bi imeli splošno in enako volilno pravico, bi se stvar kmalu izpremenila; kajti tedaj bi bile množice važne, ne pa posamezniki.

Oni, ki sedaj vladajo po naših rotovžih in občinskih hišah, seveda ne povedo tako naravnost, zakaj si ne belijo glav z draginjo. Našli so drug izgovor, pa pravijo, da občine v svoji konpetenci nimajo sredstev za pomoč. Da to res ni nič druzega, kakor izgovor, dokazuje občinsko gospodarstvo v drugih deželah.

Za danes podamo le en primer.

V Italiji imajo socialisti v nekaterih mestih že precej vpliva. V Kataniji (na Siciliji) je n. pr. sodrug Defelice-Giuffrida župan. Kar je on

ustvaril za oskrbo občine s kruhom, je tako vzorno, da že mnoga druga mesta posnemajo njegov primer in tudi meščanski socialni političarji hvalijo njegovo delo brez pridržka.

Že leta 1901 je De Felice ustanovil veliko mestno pekarno. Da je vsako tako podjetje v okvirju kapitalistične družbe težavno in včasi tudi nevarno, se lahko prizna. Težavno je posebno za socialiste, ki morajo, ne le gledati, da čim najbolje ustrežejo odjemalcem, ampak tudi skrbeti za to, da so v podjetju najbolji sočasni delavni pogoji. Tembolj je zanimivo, opazovati dosedanje uspehe socialističnega županstva.

Približno 250 mojstrov, pomočnikov in vajencev izdela v prijaznem mestecu ob vznožju Etne na dan 60.000 kilogramov kruha. Dnevna mezda je štiri do pet lir. Vsak delavec ima pravico, da zavžije toliko izdelanega kruha, kolikor ga potrebuje tekom dela in da vzame povrh še en kilogram domov. Dela se po devet ur na dan; vsakemu je zajamčen na teden popoln dan počitka. Tudi ima vsak delavec koncem leta svoj delež od čistega dobička. To so za ondotne razmere taki pogoji, da zavidajo vsi delavci svoje občinske tovariše.

Računi, ki jih zavidni kritičarji zasledujejo z Argusovimi očmi, izkazujejo na dan 17.328 lir stroškov in 17.466 lir dohodkov. Prebitka je torej na dan 138 lir, na leto pa okroglo 30.000. Cena za kilogram najboljšega kruha je takoj padla s 36 na 28 centezimov, za kruh druge vrste pa s 30 na 22 centezimov.

Preden je bila ustanovljena občinska pekarna, se je zdelo marsikateremu ne posebno vestnemu peku, da ravna le po pravici, če pomeša pšenično moko zaradi konkurence s koruzno, z rižno, s krompirjevo ali pa celo z gipsovo. Odkar je mesto začelo izdelovati kruh, je to prenehalo hipoma. V tem, ko je prihajalo prej na mesec po 3000 vreč manjvredne moke čez mestno mejo, ne pride sedaj v Katanijo niti kilogram slabe moke. Občina jamči svojim odjemalcem in svojim delavcem, da se ne izdeluje kruha več na neprimeren, umazan ali celo zdravju škodljiv način, temveč porabi vse pridobitve moderne higiene in znanosti. Odkar je prenehalo privatno izdelovanje kruha, je v Kataniji kilogram kruha najboljše vrste vedno cenejši, kakor kilogram moke, česar ni bilo prej nikdar in nikjer v Italiji. Občina je polagoma povečala podjetje, ustanovila je celo vrsto pekarn, otvorila je več sto prodajaln in je uredila posebno vozno službo za razvažanje kruha. Prejšnjim privatnim pekom je dovolila, da so lahko vstopili v njeno službo, ali pa so prevzeli razprodajo njenega kruha za primerno provizijo.

Temu primeru je sledilo več manjših mest, kakor Rimini in druga. S tem so najbolje ovržene nesramne laži klerikalnih listov, ki so trobili, da je mestna pekarna v Kataniji popolnoma propadla.

Največje priznanje, ki ga je mogel doseči De Felice, je gotovo v tem, da je tudi glavno mesto otoka, Palermo, sledilo njegovemu primeru. Najprej ga je hotel posnemati neki kapitalist, toda s sebičnim namenom in je zato kupil edini mlin, ki je bil v mestu. Ko je vlada leta 1901 znižala carino na žito, je občina določila maksimalno ceno za vse izdatke iz moke. Zoper to je protestiral in rekuriral kapitalist, a ker ni dosegel svojega namena, je hotel posili zmagati, pa je začel izdelovati samo polovico kruha, ki ga je prebivalstvo potrebovalo. Tedaj je začela občina posnemati Katanijo, najprej v manjšem obsegu, a polagoma je razširila podjetje. Danes se tudi Palermo lahko pobaha, da je padla cena najboljšega kruha od 44 na 30 centezimov, kruha druge vrste pa od 28 na 20 centezimov za kilogram. Enako so se znižale tudi cene vseh drugih močnatih izdelkov. Tekom prvih šest mesecev so zmleli v mestu 5,799.071 kilogramov žita in spekli 2,652.923.730 kilogramov kruha. V Palermu prodajajo kruh redarji v uniformi. Po strogem računu se je v tem kratkem času prihranilo prebivalstvu poldrug milion lir, mestna blagajna pa je imela 41.000 lir dobička.

Senator knez Tasca-Lanza pravi v svojem letnem poročilu: «Ne želim nič boljšega, kakor da bi čim prej vsako italijansko mesto ustanovilo lastne mline, lastne pekarne, lastne tovarne za močnate izdelke, vse po najnovejšem zistemu. Koristi, ki jih imajo manj imoviti sloji vsled tega, se ne more prezreti. Dovolj je, če sporočim, da so pravde zaradi neplačane najemnine, odkar je mestna pekarna, padle na polovico.»

Če bi se hotele naše občine kaj učiti, bi torej že lahko našle sredstev zoper draginjo. Toda — kdo bi se zameril privilegiranim volilcem? Dokler ne bo tudi v občinah splošne in enake volilne pravice, je zaman čakati na socialno politiko v naših občinah.

O izseljevanju v Ameriko je podalo avstro-ogrsko kolonialno društvo poročilo, po katerem se je izselilo iz države čez morje

od 1861	do 1870	7.794	ljudi
„ 1871	„ 1880	52.969	„
„ 1881	„ 1890	353.772	„
„ 1891	„ 1900	592.707	„
„ 1901	„ 1906	1,109.377	„

To je seveda le dokaz, da se godi ljudem predobro v lepi domovini.

Raznoterosti.

Justica v nemški državi se od dne do dne bolj sramoti. Sodrug Marchwaldt, urednik v Königsbergu izhajajoče «Volkszeitung», je bil obsojen na 1 leto in tri mesece zapora zaradi članka, ki ga je priobčil ob odkritju nekega spomenika v Memelu. Članek je bil povsem zgodovinskega značaja in je obravnaval prusko politiko iz časa Fridriha Viljema III., torej pred sto leti! Da ga je moglo sodišče obsoditi, je konstruiralo žaljenje veličanstva, ker se je tudi cesar — udeležil odkritja spomenika! Take sodbe ponižujejo Nemčijo bolj kakor vsa privatna hudodelstva.

Dunajski krščanski socialci zopet dirjajo. Občinsko politiko so tako zavozili, da ne pridejo več iz blata in ker čutijo to, jih vsaka kritična besedica tako razburi, da takoj zbesne. Na zadnji seji občinskega sveta se je več teh dičnih občinskih očetov napilo tako, da so komaj stali na nogah. Potem so pa na seji razgrajali in uganjali neznosne komedije. Ko je sodrug Skaret konstatiral, da so pijani, so pa še bolj zdirjali in njih famozni disciplinarni odsek ga je izključil za tri seje. Preupiti so hoteli tudi sodruga Vinarskega; stenografu, ki je beležil njegov govor, so na najsurovejši način iztrgali stenogram iz rok in so ga kakor pijani pobalini suvali po dvorani.

Luegerjeva občinska politika je veljala našim klerikalcem vedno za uzor. Še liberalni Hribar je delal Luegerju vedno komplimente zaradi njegovega občinskega gospodarstva Sedaj mora pa že otrok izpoznati, da je slavna Luegerjeva občinska administracija naravnost bankroterskega značaja. Občina, ki ima že lep kupček dolgov, hoče vzeti zopet 360 milionov posojila, tako da bi imela potem nad 900 milionov dolgov, ki ne bi bili popolnoma pokriti. Najlepše je to, da se ogromnih svot prejšnjih posojil ni porabilo v njih prave namene, ampak za druge reči. Kakor nekatera starejša, tako naj bi se tudi novo posojilo izplačalo v devetdesetih letih. Torej bodo morali Dunajčani plačevati dolgove, ko že davno ne bo nič več ostalo od tistih reči, ki se jih ima nakupiti za ta denar. Drugje bi takega župana spodili; Luegerja pa slave klerikalci kot poseben finančni ženij!

Izpremenjene v led, počivajo reke in potoki

in razne zimske zabave, sanjkanje, drsanje, plesi in venčki se vrše. Koliko ljudi pa poplača taka zabava, da so po več dni nadložni, ker niso bili previdni, ker so se prehladili, pa niso takoj rabili pravega zdravila? Komur se res dogodi nesreča, da se prehladi pri takšnih zabavah, naj vzame takoj par Fayevih pravih Sodenerskih mineralnih pastil — bodo mu koristile kar najbolj. Dobivajo se v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralno vodo za K 1·25 škatljica.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert,

Dunaj IV., Grosse Neugasse 27.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika.

3 leta pismeno jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne.

Pošilja proti povzetju.

Zaloga ur in zlatnine

Maks Böhnel, Dunaj IV. Margaretenstrasse 27.

sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec.

Zahtevajte zastonj in poštnine prosto veliki cenovnik s podobami. 12—12

Dobite:

Nikelnasto Roskopf uro	K 3·—
Srebrna Roskopf ura	„ 6·—
Z dvojnim plaščem	„ 8·—
S trojnim srebrnim	„ 10·—
Ploske jeklene ure	„ 7·—
Roskopf za železničarje	„ 7·—
Prave „Omega“	„ 17·—
Srebr. oklevne verižice	„ 2·—
14 kar. zlate ure	„ 19·—
14 „ „ verižice	„ 20·—
14 kar. zlate prstane	K 4·—
Stenske ure	„ 7·—
Z bitjem na bron. zvonce	„ 10·—
Z godbo	„ 12·—
Ure s kukavico	„ 5·—
Kuhinj. ure, gredo 8 dni	„ 6·—
Budilke, 1 zvonec	„ 2·40
Z dvema zvoncema	„ 3·—
S svetečo številščino	„ 3·20
Budilka z bitjem na bronasti zvonec	„ 6·—

KAVARNA

„Unione“

preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah „Rdeči Prapor“!

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravništvu «Rdečega Prapora» v Ljubljani, v založbi časopisa «Naprej!» v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana 7

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman «POD SPOVEDNIM PEČATOM» je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Čitajte in razširjajte brošure:

„Socializem“.

Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?

Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi «Rdečega Prapora» v Ljubljani, pri upravi časopisa «Naprej!» v Idriji in po vseh knjigarnah.

Vsaka ponaredba in ponatis je kazljivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom **5 K.** 52—47

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka **K 3·60.** Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Razprodaja.

4 pare čevljev za 6 kron.

Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratek čas po sramotno nizki ceni. 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, nadalje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni, za zimo. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 6 kron. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne. 2—2

D. Kessler, Krakov 95/6,

Šaljive bazare

kakor tudi **vse**

slavnostne predmete

dobavlja najceneje

WUNIBALD PLANN

Dunaj, VI/2, Wallgasse 19

(poleg Raimundteather). 5

Budilka s svetečo 12—12 **številščino.**

Z enim zvoncem navadna	K 2·40
Z dvema zvoncema	„ 3·—
S svetečo številščino	„ 3·20
Znamka J. Prima	„ 4·—
Budilka za železničarje	„ 5·—
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem	„ 6·—
Budilka z godbo	„ 10·—

Ako ne ugaja, se denar vrne.

Tri leta pismeno jamstvo. Pošilja proti povzetju

Maks Böhnel Dunaj IV. Margaretheństr. 27.

Zahtevajte moj cenovnik s 500 podobami zastonj in poštnine prosto.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.